

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Zviedrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Prasību par laulības šķiršanas var iesniegt vai nu viens no laulātajiem, vai abi kopā. Noteiktos gadījumos pirms laulības šķiršanas ir jābūt sešu mēnešu ilgam pārdomu periodam. Tas attiecas uz šādiem gadījumiem:

ja to pieprasa abi laulātie;

ja abu laulāto bērns, kas ir jaunāks par 16 gadiem, pastāvīgi dzīvo pie viena no laulātajiem, kas ir šā bērna aizbildnis; vai

ja laulību vēlas šķirt tikai viens no laulātajiem.

Taču atsevišķos izņēmuma gadījumos laulātajiem, uz kuriem attiecas iepriekš minētie kritēriji, ir tiesības šķirties, nenogaidot pārdomu periodu. Tā tas ir gadījumos, kad laulātie dzīvo atsevišķi vismaz divus gadus. Vienam no laulātajiem ir tiesības uz šķiršanas, nenogaidot pārdomu periodu, arī tad, ja tiek konstatēts, ka pastāv ticama iespējāmība, ka laulātajam šī laulība tika uzspiesta vai arī laulātais stājās laulībā bez atbilstošas atļaujas, kad vēl nebija sasniedzis 18 gadu vecumu. Ja laulība tikusi noslēgta, neraugoties uz laulāto tuvo radniecību, vai arī laulība tikusi noslēgta, neraugoties uz to, ka viens no laulātajiem jau ir precējies vai bijis reģistrētās partnerattiecībās un iepriekšējās laulības vai partnerattiecības nebija šķirtas, abiem laulātajiem ir tiesības laulību šķirt, nenogaidot pārdomu periodu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulātajam vienmēr ir tiesības iegūt nolēmumu par laulības šķiršanu un tam nav nepieciešams īpašs pamatojums šāda nolēmuma saņemšanai.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ja viens no laulātajiem ir pieņēmis otra laulātā uzvārdu, tad viņam ir tiesības atgūt pirmslaulību uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumos?

Pēc šķiršanās ir savstarpēji sadalāma laulāto manta. Pamatprincips nosaka, ka manta sadalāma vienlīdzīgi. Laulības šķiršanas iemeslam laulāto mantas sadalē nav nozīmes.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pēc laulības šķiršanas laulātajiem automātiski saglabājas kopīga aizgādība pār viņu bērniem. Taču tiesa var kopīgo aizgādību pārtraukt: pēc tiesas iniciatīvas, ja tiesa konstatē, ka kopīga aizgādība ir nepārprotami nesaderīga ar bērna interesēm vai pēc viena laulātā prasības, ja tiesa konstatē, ka bērna interesēs ir tikai viena laulātā aizgādība.

Ja abi laulātie vēlas pārtraukt kopīgo aizgādību, tad tiesai ir pienākums lūgumu izpildīt.

Abi vecāki ir atbildīgi par viņu bērna uzturēšanu. Vecāks, pie kura bērns nedzīvo, pilda uzturēšanas pienākumu, veicot uzturnaudas maksājumus par bērnu otram vecākam.

3.4 pienākumu maksāt uzturīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pēc šķiršanās katram laulātajam ir pienākums parūpēties par sevi pašam. Izņēmumi piemērojami tikai noteiktos īpašos gadījumos, piemēram, ja viens laulātais nevar sevi uzturēt pēc tam, kad ir šķirta ilga laulība, vai arī citu iemeslu dēļ.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu. Laulību var šķirt, ja viens no laulātajiem nomirst vai tiesa pieņem nolēmumu par laulības šķiršanu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Zviedrijas tiesībās nav regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Par laulības šķiršanu var lemt tikai tiesa. Taču pastāv alternatīvas iespējas risināt dažādos jautājumus, kas var rasties saistībā ar laulības šķiršanu.

Laulātie var izvēlēties tā saukto "ģimenes mediāciju", kuras mērķis ir risināt kopdzīves konfliktus. Tādējādi laulātie var vērsties pēc palīdzības, lai risinātu problēmas un konfliktus un saglabātu laulību. Ja ir jau notikusi *de facto* šķiršanās, tad ģimenes mediācija var palīdzēt konflikta mazināšanā un iespēju rašanā pieaugušajiem līdzdarboties, īstenojot savus vecāku pienākumus. Ģimenes mediāciju nodrošina valsts sektors (pašvaldības), baznīcu iestādes un citas personas. Pašvaldību pienākums ir nodrošināt, ka ģimenes mediācija ir pieejama ikvienam, kas to lūdz.

Laulātajiem ir tiesības arī uz t.s. "sadarbības sarunām". Šīs sarunas nav vērstas uz attiecībām starp pieaugušajiem, bet gan uz bērniem. Sadarbības sarunās galvenokārt tiek rastas iespējas vienoties par bērnu aizgādības jautājumiem, par bērnu dzīves vietu, kā arī par saskarsmi ar bērniem. Sadarbības sarunas pārrauga speciālisti. Pašvaldību pienākums ir nodrošināt, ka sadarbības sarunas ir pieejamas ikvienam, kas to lūdz.

Ja laulātie vēlas kaut ko mainīt attiecībā uz aizgādību pār viņu bērniem, bērnu dzīvesvietu vai saskarsmes tiesībām ar viņu bērniem, tad par to ir jānoslēdz vienošanās. Šādas vienošanās saturs jāapstiprina pašvaldības sociālās labklājības komitejai.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma vai regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

Pirmais priekšnosacījums prasības par laulības šķiršanu iesniegšanai Zviedrijas tiesā ir tāds, ka tai ir jābūt atbilstošas piekritības tiesai. Tas attiecas uz gadījumiem, kad abi laulātie ir Zviedrijas valstspiederīgie un dzīvo Zviedrijā. Taču Zviedrijas tiesām ir piekritība arī šādos gadījumos:

ja abi laulātie ir Zviedrijas valstspiederīgie;

ja prasītājs ir Zviedrijas valstspiederīgais un dzīvo Zviedrijā vai iepriekš un pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas ir bijis Zviedrijas iedzīvotājs;

ja prasītājs nav Zviedrijas valstspiederīgais, taču ir dzīvojis Zviedrijā vismaz gadu; vai

ja atbildētājs ir Zviedrijas iedzīvotājs.

Ja tiek pierādīts, ka Zviedrijas tiesai ir piekritība laulības šķiršanas lietā, lieta tiek skatīta rajona tiesā (*tingsrätt*) Zviedrijā tajā apgabalā, kura iedzīvotājs ir viens no laulātajiem. Ja neviens no laulātajiem nav Zviedrijas iedzīvotājs, lieta izskata Stokholmas rajona tiesā (*Stockholms tingsrätt*).

Šķiršanās prasību rajona tiesā var iesniegt divējādi. Ja abi laulātie vēlas laulības šķiršanu, tie var iesniegt kopīgu prasību. Taču, ja laulības šķiršanu vēlas tikai viens no laulātajiem, tad viņam rajona tiesā ir jāiesniedz uzaicinājuma prasība. Abos gadījumos jāiesniedz abu laulāto dzimšanas apliecību kopijas. Tās var pieprasīt Zviedrijas Nodokļu aģentūrā (*Skatteverket*).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Lietās par laulības šķiršanu un citiem saistītiem jautājumiem juridisko palīdzību var piešķirt vienīgi tad, ja tam ir *īpašs iemesls*.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Zviedrijas tiesībās nav laulāto juridiskās atšķirtības regulējuma vai regulējuma laulības atzīšanai par neesošu.

Jā, par nolēmumu šķirt laulību var iesniegt apelācijas sūdzību.

14 Kas man jā dara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 [LŪDZU, PIEVIENOT SAITI!] par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulību lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 (regula „Brisele II”) atcelšanu dalībvalstī pieņemts spriedums citā dalībvalstī ir atzīstams bez jebkādu īpašu darbību veikšanas. Taču pastāv arī zināmi apstākļi, lai spriedumu netiktu atzīts.

Tādējādi Regulas „Brisele II” pamatnosacījums ir tāds, ka nolēmums par laulības šķiršanu vai laulāto juridisko atšķirtību vai laulības atzīšanu par neesošu, kas pieņemts citā dalībvalstī, automātiski uzskatāms par līdzvērtīgu Zviedrijā pieņemtam lēmumam un tam ir līdzvērtīgas juridiskās sekas. Lai arī regulējums balstās uz automātiskās atzīšanas principu, ieinteresētajai pusei ir iespējams saņemt paziņojumu par to, vai ārvalstu spriedums ir vai nav atzīts Zviedrijā.

Šādu prasību iesniedz *Svea* Apelācijas tiesā (*Svea hovrätt*), kas šajā posmā pieņem lēmumu par sprieduma piemērošanu, nekonsultējoties ar pretējo pusi.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Prasība iesniedzama *Svea* Apelācijas tiesā (*Svea hovrätt*), lai izmantotu iespēju, kas paredzēta Regulā „Brisele II” par paziņojuma saņemšanu attiecībā uz ārvalstu sprieduma atzīšanu Zviedrijā (sk. 14. jautājumu) [LŪDZU, IEVIETOT SAITI UZ 14. JAUTĀJUMU!]. Ja *Svea* Apelācijas tiesa šādā procesā ir paziņojusi, ka konkrētais spriedums Zviedrijā ir atzīstams, otrai pusei ir iespēja prasīt šā lēmuma pārskatīšanu. Pārskatīšanas prasība ir jāiesniedz *Svea* Apelācijas tiesā, kur pārējā procesa gaitā tiks uzklaustītas abas puses. Pēc tam apelācijas sūdzību pret *Svea* Apelācijas tiesas pieņemto lēmumu par pārskatīšanas prasību var iesniegt Augstākajā tiesā (*Högsta domstolen*).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Zviedrijas tiesā izskatāma prasība par laulības šķiršanu vienmēr jāizskata saskaņā ar Zviedrijas likumiem (*lex fori principis*).

Taču atsevišķos gadījumos *ir jāņem vērā arī* ārvalstu tiesību normas. Tas attiecas uz šādiem gadījumiem:

ja abi laulātie ir citu valstu valstspiederīgie un neviens no viņiem Zviedrijā nav dzīvojis vismaz vienu gadu, nolēmumu par laulības šķiršanu nevar pieņemt pretēji viena laulātā gribai, ja nav pamatojuma tā darīt saskaņā ar tās valsts likumiem, kuras valstspiederīgais ir viens vai abi laulātie;

ja abi laulātie ir citu valstu valstspiederīgie un viens no viņiem apgalvo, ka saskaņā ar tās valsts likumiem, kuras valstspiederīgais viņš ir, laulības šķiršanai nav pamata, nolēmumu par laulības šķiršanu nevar pieņemt, ja, ievērojot gan laulāto, gan abu laulāto bērnu intereses, ir īpaši iemesli to nedarīt.

Jāuzsver, ka pat abos iepriekšminētajos gadījumos jautājuma būtība ir tikai par Zviedrijas tiesību aktu piemērošanu, taču ar zināmu aizsardzības pakāpi, lai novērstu nolēmuma par laulības šķiršanu pieņemšanu saskaņā ar Zviedrijas tiesību aktiem gadījumos, kad laulāto saikne ar Zviedriju ir nebūtiska un kad ir svarīgi iemesli, lai šāds nolēmums netiktu pieņemts.

Lapa atjaunināta: 21/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.